

ΠΩΣ Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΕΠΑΙΡΝΕ ΦΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΚΑΝΕ ΔΙΚΕΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΕΡΙΚΟΙ ΚΡΙΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΥΝ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝΤΑΣ ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ

«Την Γαλάτειαν και μίαν καλύβην».

Σπυρίδων Βασιλειάδης, Γαλάτεια (αποσπάσματα)

ΓΑΛΑΤΕΙΑ / ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

Έρευνα και επιμέλεια κειμένων:
Δημήτρης Συμεωνίδης JP

ΓΑΛΑΤΕΙΑ (μετ' αποφάσεως). Τότε ἄς ἀποθάνη... ὁ Πυγμαλίων.

PENNOΣ. Ὁ ἀδελφός μου!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ. Ὁ τύραννος ἀμφοτέρων. Διότι τὰ βλέμματά του εἰσὶν ἀλύσεις, ἡ δὲ σκοτία τοῦ θανάτου του ἔσεται ἡ ἡμέρα τῆς ζωῆς μας.

PENNOΣ. Οἴμοι!... Ἐσκέφθην τὸν φόνον, Γαλάτεια, ἀλλὰ τίς ποτε δύναται νὰ μοὶ δανείσῃ κατ' ἀδελφοῦ ἐναγῆ τοιαύτην χεῖρα; ΓΑΛΑΤΕΙΑ. Ὁ ἔρωσ. Ἀγαπώμεθα, Ρέννε; Ἐὰν μὴ, τότε ἄς ἀποθάνωμεν αὐθωρεὶ καὶ ὁμοῦ. Ἄλλ' ὁ Ρέννος ἐρᾷ τῆς Γαλατείας ἀληθῶς; Τότε μισεῖ τὸν δεσπότην αὐτῆς καὶ Πυγμαλίωνα. Ὁ θνητὸς ὅμως ἐκεῖνος, ὅστις οὐδεμίαν οὕτω κατέχει θέσιν εἰς τὰ στήθη συζύγου καὶ ἀδελφοῦ, ὦ, καλλίτερον νὰ ἀποθάνη, ἀφοῦ δι' αὐτὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἀπέθανεν ὅ,τι φίλτατον καὶ ἡδιστον. Ἄς ἀποθάνη ὁ Πυγμαλίων, Ρέννε· οὐδὲν ἀπόλλυσιν ἀφοῦ εἶνε ἔρημος.

PENNOΣ. Εἶνε ἀδελφός μου, Γαλάτεια...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ. Τίς σὲ τὸ εἶπεν; Δεῖξόν μοι λοιπὸν τὰ ἴδια καὶ ἅγια δῆθεν ἐκεῖνα νήματα, ἅτινα συνδέουσι τὰς καρδίας δύο ἀδελφῶν! Ἡ ἀδελφικὴ στοργὴ εἶνε ἄνθος τῆς προνοίας τῶν γονέων ἄλλ' ἢ πατρικὴ κατάρα κατέθραυσε πάντα δεσμὸν μεταξὺ Ρέννου καὶ Πυγμαλίωνα. (Λαμβάνουσα τὰς χεῖράς του καὶ θλίβουσα αὐτὰς ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς). Τάχα τὸ στήθος τοῦ ἀδελφοῦ εἶνε θερμότερον τοῦ στήθους τούτου, Ρέννε; Naί, ἀληθῶς θερμότερον... Ὅταν ὁ Ρέννος πλάνης ἐν μέσῳ τῶν ἐρήμων καὶ τῶν ὀρέων ἐπάλαιε κατὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν θυελλῶν, ὁ Πυγμαλίων ἐτέλει γάμους ἐδῶ καὶ ἑορτὰς βασιλέως ὅταν ἐν μέσῳ τῆς ξένης καὶ τῶν βαρβάρων ἢ πατρικὴ κατάρα κατέθλιβε καὶ ἐσκίαζε τὸ μέτωπον τοῦ Ρέννου, ὁ Πυγμαλίων ἀνευφημεῖτο καὶ ἠκτινοβόλοι ὑπὸ τὸ διάδημα τοῦ βασιλέως... Τίς τότε ἐσκέφθη τὸν ἀπόντα καὶ κατάρατον ἀδελφόν;

PENNOΣ (ἀλλόφρων). Ὁ Πυγμαλίων, Πυγμαλίων, θὰ φονευθῆς!...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ. Τίς εἶνε ὁ ἥρωσ; Ἐκεῖνος εἶνε ὁ κύριος. Ἄλλ' ἐδῶ τίς ἀνάσσει, τίς δεσπ' οὔζει, τίς κρατεῖ; Ὁ μὴ δυνάμενος ἀσφαλῶς οὐδὲ τὴν σπάθην του εἰς τὴν παλάμην του νὰ κρατῆ! Εἰς ποῖαν τάχα πτυχὴν τοῦ βασιλείου χλαμύδος τοῦ Πυγμαλίωνα

κρύπτεται ἢ πρὸς τὸν ἀδελφὸν στοργὴν του; Ποῦ εἶνε αἱ κτήσεις, αἱ πόλεις, οἱ θησαυροί, οὓς ὥρισεν ὡς δικαίαν τοῦ ἐπανελευσομένου ἀδελφοῦ μερίδα ὁ Πυγμαλίων; Ἐν τῇ τραπέζῃ του ἑκατὸν εὐωχοῦντο ἑταῖροι, ἀλλ' οὐδὲν πινάκιον παρετίθετο κἂν ὡσεὶ ἀναμένον καὶ οἶονεῖ ἐπευχόμενον σιωπηλῶς τὴν ἐπάνοδον τοῦ μιαρῶς ἀποβλήτου ἀδελφοῦ! Μίαν ἡμέραν θὰ εἶπη εἰς τοὺς δούλους του: «Λυτρώσατέ με ἀπὸ τοῦ ὄχληρου τούτου», καὶ ὁ Ρέννος, παραϊτῶν ἡσυχος τὸν ἡγε-

Ο Νίκος Καζαντζάκης με τὴν δημοσιογράφο καὶ συγγραφέα Ελένη Καζαντζάκη (τὸ γένος Σαμίου) ποὺ υπῆρξε ἡ δευτέρη σύζυγος του.

μόνα, θὰ λάβῃ καὶ πάλιν τὸν παλαιὸν τοῦ ἐξορίστου δρόμον, ἀντὶ τῆς πατρικῆς κατάρας φέρων ἤδη τὸ λάκτισμα τοῦ ἀδελφοῦ. Πῶς εἴσθε λοιπὸν τάχα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς γνήσιοι καὶ ὁμαιμοὶ ἀδελφοί;...

PENNOΣ. Γαλάτεια!...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ. Naί, συγγνώμη ὅ εἶχες δίκαιον. Παραίτει τὸν ἔρωτά μου ὅτι εἶνε πολλῶ ἀνώτερός σου, Ρέννε. Μὴ κἂν ἐγειρῆς τὸ βλέμμα σου πρὸς με ὁ γενναῖος πολεμιστῆς, ἀλλὰ πτῆσσε καὶ λάβε θέσιν εὐπρεπῆ, διότι πιθανῶς ἔρχεται ὁ ἡγεμῶν. Πῶς, ἐτόλμησες νὰ ἐγγίσης, στιγμιαία, τὴν συρομένην κατὰ γῆς ἐσθητά μου; Τρέμε τότε, ὁ ἑταῖρος τοῦ Θεσέως, ὡχρία ἀπὸ φόβου, διότι ἀναβαίνει τὴν κλίμακα ὁ ἡγεμῶν. Πῶς, μοὶ ἀπέτεινες ποτε, παράσιτε, ἐνθουσιῶδες καὶ μειλίχιον ἐρώτων ρῆμα; Φύγε, ἀφανίσου, ὁ δαφνηστεφῆς πολεμάρχης, διότι σὲ ἤκουσεν ὁ δεσπότης τῆς Κύπρου... Ἴδου, ἔρχεται!

PENNOΣ (στυγερώς). Ἄς ἀποθάνη λοιπὸν ὁ Πυγμαλίων, Γαλάτεια.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ (φλογερά). Ἄς ἀποθάνη, Ρέννε. Δράμε πλησίον του. Ζήτησον τὸ ἡμισυ τῆς Κύπρου ὡς ἀδελφός. Θὰ σοὶ ἀρνηθῆ αὐτὸ ὡς δεσπότης. Ἐὰν δεχθῆ, ζήτησον τὰς εὐφωρτέρας τῆς νήσου γαίας, τὰς καλλίστας πόλεις τῆς. Οὕτω θ' ἀρνηθῆ ὁ σφετεριστῆς βεβαιῶς καὶ θ' ἀγριωθῆ. Τότε ἄς διχάσῃ ἢ σπάθῃ σου ὄχι τὴν Κύπρον...

PENNOΣ. Ἀλλὰ τὸ στήθος του. -Γαλάτεια, αὔριον θὰ ἐπανελθῆ εἰς τῶν δύο ἀδελφῶν ἐδῶ. Εὐδαίμων καὶ θεῶν ἴσος ὅστις σὲ ἐπανίδῃ! Εἴμαρτο οὕτως ἄς τελεσθῆ ἢ βουλή τῶν θεῶν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ. Θὰ ἐπανελθῆς σὺ ὅμως, Ρέννε. Σὺ καὶ μόνος. Μὴ τάχα καὶ διστάσης, φίλε μου; Ἄκουσόν με: ὄχι λόγους μακροῦς, ἀλλὰ πλήγμα ταχύ. Μὴ ἐγειρῆς πρῶτον, μὴ ἀφυπνίσῃς τὸν ἐν τῇ προτέρᾳ στοργῇ ἡμῶν καὶ πίστει κοιμώμενον. Θὰ κλεισθῆ ἢ ἀκοή σου καὶ θὰ ἐγερθῆ ὁ βραχίον. Τίποτε πλειότερον. Μὴ μὲ λησμονήσης, Ρέννε, μίαν κἂν στιγμὴν. Ἐνθυμοῦ ὅτι ἀναμένω... Σὲ ἀναμένει ἡ Γαλάτεια. -Τίς σὲ εἶπεν ὅτι εἴσθε ἀδελφοί; Ὡ, ἄς ἠδύνατο ἢ ψυχὴ μου νὰ μετεβάλλετο εἰς βραχίονά σου!

PENNOΣ. Σιωπῆ, σιωπῆ... Θὰ ἀποθάνη ὁ Πυγμαλίων, ἀπέθανεν. (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

(Πρὸς ἀνατολὰς τῆς νήσου. Αἶθουσα θερινοῦ ἀνακτορίου. Ἰσταται ἐνώπιον ἀνοικτοῦ παραθύρου, ὅθεν ὑποφαίνεται ὁ τάπης τοῦ ἔαρος διανθῆς, ἐνατενίζει δὲ πέραν ἐν ἀνιαρᾷ προσδοκίᾳ ὁ Πυγμαλίων).

ΠΥΓΜΑΛΙΩΝ (μόνος, κρατῶν μικρὸν γραμματίον τῆς Γαλατείας). Τί νὰ γίνωνται; Μοὶ φαίνεται ὡς ἡ Γαλάτεια νὰ ἀπέθανεν. Ὅχι, ὄχι ἔχουσιν ἄριστα καὶ ἐν τῇ φαιδρότητί των ἐγειναν νωχελεῖς. Ὅπωςδῆποτε ἢ βραδύτης, ἢ ἀπουσία των, εἶνε ἀπουσία ἀέρος ἐν τῇ ψυχῇ μου ἄσφυκτῶ. Ἡτοίμασα πάντα ὡς κάλλιστα νὰ διέλθωμεν ἐνταῦθα τὸ ἔαρ.

Ὅμως βραδύνουσι. (Ρίπτει τὰ βλέμματα ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ μένει σύννους. Μετὰ μικρὸν ἐρχόμενος πρὸ τῆς θύρας). Λεῖριε!

Ἡ Συνέχεια τὴν ἄλλη Παρασκευὴ

“Ὅταν ὁ Ρέννος πλάνης ἐν μέσῳ τῶν ἐρήμων καὶ τῶν ὀρέων ἐπάλαιε κατὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν θυελλῶν, ὁ Πυγμαλίων ἐτέλει γάμους ἐδῶ καὶ ἑορτὰς βασιλέως...”